

Camí de la transhumància

Gaià

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector est del terme de Gaià
Emplaçament	Camí de Claret Cavallers al trencall amb cal Fuster camí E i després S-W uns 200 m, trencall E 200 m
Alçada:	642

Coordenades:

Latitud:	41.94462
Longitud:	1.96098
UTM Est (X):	413876
UTM Nord (Y):	4644149

Classificació

Número de fitxa	08090-292
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Obra civil
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani
Segle	XI-XX
Autoria de l'element:	***fitxes associades st Jordi i Coll Comadoms
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Lúdic
Titularitat	Privada
Titular:	Propietaris diversos

Fitxes associades:

[Coll de Comadoms](#)

[Padró de la Codina](#)

[Sant Jordi de Lloberes \(masia\)](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa: dj., 15/11/2018 - 01:00

Descripció

Camí de transhumància o carrerada que comunica les terres del pla de Bages, i de més al sud, amb el Prepirineu del Berguedà. Concretament, aquesta ruta va des de Sallent fins a Castellar de n'Hug, i part del seu recorregut transcorre pel terme municipal de Gaià. Actualment està senyalitzat com a itinerari amb el títol "Camins de la Transhumància". Hi havia altres rutes o carrerades per aquesta zona de la Catalunya central: la que seguia l'eix del Llobregat per Berga o una altra que pujava una mica més per l'est, passant per la Santa Creu del Jutglar, però la que passava per Gaià era una de les més transitades.

El camí entra al terme de Gaià per l'extrem sud-est, provenint de la zona de Cornet (Sallent), passa a tocar de la gran masia de Coll de Comadoms (on els ramats solien fer parada) i segueix en direcció nord. Durant un bon tram transcorre pel terme municipal de Merlès, vorejant el límit amb el de Gaià. Passa per l'església nova de Sant Miquel de Terradelles, pel mas Pitxell i va cap a Sant Jordi de Lloberes (on els ramats també solien parar). Voreja Sant Jordi per llevant i aquí torna a entrar en terme de Gaià, sempre en direcció nord, fins a enllaçar amb l'actual carretera de Prats de Lluçanès (BV-4401), una mica després del km. 11, a l'indret on hi ha l'anomenat Padró de la Codina. Cal dir que, antigament, el camí de vianants cap a Prats de Lluçanès passava més cap a ponent, vora la casa de Racons. En aquest tram el camí ramader seguia l'itinerari de l'actual carretera. El camí senyalitzat deixa la carretera de Prats per continuar 100 metres pel camí asfaltat de la Vall de Vilaramó. En aquest sector ja ha sortit definitivament del terme de Gaià i discorre per un itinerari diferent al tradicional fins que, poc després, a l'horta de cal Samsó, es torna a trobar amb les traces de l'antic camí ramader. La ruta continuava cap a Sant Pau de Pinós i arribava fins a Castellar de n'Hug.

Les carrerades són camins més amples que els tradicionals de bast o que els camins de carro, ja que havien de facilitar la circulació de grans ramats, i solien estar delimitats per marges de pedra seca a cada banda. Degut a les adaptacions modernes el camí senyalitzat ha perdut en part les característiques d'una carrerada i adopta la forma d'un camí de carro o d'una pista forestal. En el sector de Gaià no es conserven vestigis de parets al camí. En una part aquest camí està marcat també com a sender de llarg recorregut (GR4).

Història

A l'edat mitjana la ramaderia, sobretot de les ovelles, tenia un gran pes. Els grans propietaris dels ramats eren els monestirs, els bisbats i els senyors feudals. La transhumància era una activitat imprescindible per tenir el ramat ben nodrit i obtenir així una millor qualitat de la carn, la llet i la llana. Això va motivar el desenvolupament d'una xarxa viària orientada a la circulació de ramats. Són els camins de transhumància, anomenats també carrerades.

Aquesta carrerada es va continuar utilitzant fins ben entrat el segle XX. Montserrat Capdevila Sensada, masovera del mas Sant Jordi, recorda que a la dècada de 1960 encara hi havia nombrosos ramats que, amb els seus pastors, feien la ruta de transhumància. Molts d'aquests ramats feien nit al mas i ocupaven tot l'espai disponible, ja que eren molt extensos. Per això entorn de 1956 s'havien ampliat els coberts per poder aixoplugar més bestiar. De vegades fins i tot ocupaven la capella romànica, que havia estat profanada durant la Guerra Civil i havia quedat fora de culte. Al Coll de Comadoms també hi solien fer parada i nit. Al voltant d'aquesta masia feien estada o bé vora mateix del camí en un petit planell que encara s'anomena les saleres del Coll, o també vora la Creu del Coll. Més endavant, la tradició de la transhumància es va anar perdent.

Aquest camí sol ser identificat com a camí ramader però també com a camí ral, tot i que no seria pròpiament un "camí reial", ja que aquests només eren els camins principals que unien les ciutats i viles més importants. Però sí que s'utilitzava també per al trànsit de persones i cavalleries. Així, per exemple, al tram proper a la Codina, on hi ha l'anomenat Padró de la Codina, l'any 1828 uns lladres de camí ral van

assassinar el propietari d'aquesta masia, que venia de mercat fent el camí. A mitjans de segle XX els maquis també utilitzaven aquesta ruta per fer entrar homes des de França; concretament el Caracremada va ser vist nombroses vegades fent aquest camí.

Cal diferenciar el camí ramader de l'anomenat Camí Saliner, que era una camí transversal que comunicava Cardona i Vic, passant per la zona sud del terme de Gaià, prop de Viranes i Coll de Comadoms. La xarxa de camins tradicionals es va alterar notablement amb la construcció de la carretera de Prats de Lluçanès (BV-4401). Tot i que feia molt temps que estava projectada, no es va executar fins el 1968 i anys posteriors. I ja hem dit que, en el tram més al nord, la carretera asfaltada discorre per on passava l'antiga carrerada.

L'any 1997 es va formar l'anomenat Grup de Treball de Transhumància, en l'àmbit de l'entitat "Solc, Música i Tradició al Lluçanès". Aquest grup, en coordinació amb altres entitats a nivell de Catalunya, s'ha dedicat a estudiar i difondre el fet de la transhumància, i també a recuperar-ne els camins i el patrimoni associat.

Entre 2009 i 2011 es va fer la senyalització d'aquest itinerari dins els Camins de la Transhumància.

Bibliografia

TORRES, Jordi (2016). "Camins històrics", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 22, 28, 31, 43.

